

BMDTÖ Turizm İçin Küresel Etik Kuralları - UNWTO Global Code of Ethics for Tourism

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü, Santiago-Şili'de gerçekleştirdiği 13. Genel Kurulu'nda tüzüğünün 3. maddesinde yer alan amaçlar doğrultusunda; ekonomik gelişmeye, uluslararası anlayışa, barış, refah, insanın temel hak ve özgürlüklerine, ırk, cinsiyet, dil ve din ayrımı yapılmaksızın herkese evrensel saygı duyularak turizmin teşvik ve geliştirilmesinin sağlanmasında, dünya turizminin sorumlu ve sürdürülebilir gelişiminin sağlanmasında esas oluşturacak aşağıda belirtilen bir dizi ilkeyi, "Turizm İçin Küresel Etik Kurallar" adıyla 1 Ekim 1999 tarihinde kabul ve beyan etmiştir.

MADDE 1

Turizmin İnsanlar ve Toplumlar Arasındaki Karşılıklı Anlayış ve Saygıya Katkısı

1) Farklı kültürel değerlere, dini, felsefi ve ahlaki inanışların çeşitliliğine hoşgörü ve saygıyla yaklaşarak insanlığın ortak ahlaki değerlerini tanınması ve tanıtılması sorumlu turizmin temeli ve sonucudur; Turizmin gelişiminde rol alanlar ve özellikle turistler ulusal azınlıklar ve yerli halk da dahil tüm insanların sosyal ve kültürel gelenek ve göreneklerine önem vermeli, saygı göstermelidir.

2) Turizm faaliyetleri turist kabul eden bölge ve ülkenin özellik ve gelenekleriyle uyum içersinde, yasalarına ve uygulamalarına saygı çerçevesinde gerçekleştirilmelidir.

3) Turist kabul eden ülkeler ve yerel profesyoneller gelen turistlerin gelenekleri, yaşam tarzı ve beklentileri hakkında bilgi sahibi olmalı, mesleki eğitimlerde misafirperverlik kavramı vurgulanmalıdır.

4) Turist, ziyaretçi ve beraberindeki eşyanın güvenliğinden kamu yetkilileri sorumludur. Yerel otorite turistlerin güvenlik gereksinimlerine özellikle dikkat etmelidir. Yetkililer turistlerin ihtiyaçlarını karşılayacak olan bilgilendirme araçlarını, tedbirleri, güvenlik, koruma, yardım ve sigorta hizmetlerini sunmalıdırlar. Kültürel ya da doğal mirasa ya da turistik tesislere yönelik saldırılara, turistlere ya da turizm endüstrisi çalışanlarından herhangi birine yönelik saldırı, tecavüz, kaçırma ve tehditler ciddi olarak kınanmalı ve ülkelerin kendi ulusal hukuku çerçevesinde cezalandırılmalıdır.

5) Turistler ve ziyaretçiler ülkeyi ya da bölgeyi ziyaretleri sırasında herhangi bir suçtan ya da ziyaret ettikleri ülkenin kanunlarına göre suç teşkil eden herhangi bir eylemde bulunmamalı, yerel halkı incitici, her türlü davranıştan ve hakaretten ve çevreye zarar vermekten kaçınmalı, her türlü uyuşturucu, silah, yerel kanunlar çerçevesinde tehlikeli ve yasaklı sayılan her türlü maddenin, tarih eser ile koruma altına alınmış her türlü nesnenin ve floranın yasadışı ticaretinden sakınmalıdırlar.

6) Turist ve ziyaretçiler gidecekleri ülkenin özellikleri hakkında gitmeden önce bilgi sahibi olmakla, sağlık ve güvenlik konularında karşılaşılabilecekleri riskleri öğrenmek ve bu riskleri en aza

indirecek tedbirleri önlemleri almakla sorumludurlar.

MADDE 2

Bireysel ve Kollektif Gelişim Aracı Olarak Turizm

1) Genellikle dinlenme, rahatlama, spor, kültür ve doğaya erişme kavramlarıyla özdeşleşen turizm kişinin bireysel ya da kolektif olarak gelişmesini sağlayacak ayrıcalıklı bir araç olarak planlanmalı ve uygulanmalıdır. Yeterince açık görüşle gerçekleştirildiğinde turizm kişinin kendini geliştirmesi, karşılıklı hoşgörüyü, kültürler ve toplumlar arasındaki çeşitliliği öğrenmesi açısından yeri doldurulamayacak bir fırsattır.

2) Turizm etkinlikleri kadın ve erkek arasındaki eşitliğe saygı duymalı, insan haklarının, özellikle de çocuk, yaşlı, engelli, etnik azınlıklar gibi savunmasız grupların bireysel haklarına saygı duyulmasına ve gelişmesine katkıda bulunmalıdır.

3) Her türlü insan sömürsü, özellikle cinsel sömürü ve çocuklara uygulanan sömürü turizmin temel amaçlarına karşıdır, turizmi olumsuz etkilemektedir. Bu tür sömürülere karşı tüm ülkeler işbirliği içinde ve uluslararası hukuk çerçevesinde mücadele etmeli ve bu tür suçlar gerek suçun işlendiği ülkenin kanunları gerekse de suçu işleyen kişinin ait olduğu ülkenin kanunlarına göre ödün vermeksizin cezalandırılmalıdır.

4) Din, sağlık, eğitim, kültür ya da dil öğrenme amaçlı seyahatler turizmin yararlı türleridir ve teşvik edilmelidir.

5) Karşılıklı turizm etkinliklerinin değeri ve önemi, ekonomik, sosyal, kültürel yararları ve içerdiği riskler ulusal eğitim programına dâhil edilmesi teşvik edilmelidir.

MADDE 3

Sürdürülebilir Gelişimin Bir Ögesi Olarak Turizm

1) Turizmin gelişmesinde rol alan tüm taraflar, bugünün olduğu kadar gelecek nesillerin de ihtiyaçlarını gözeterek sağlam, sürekli ve sürdürülebilir ekonomik büyüme sağlama kapsamında doğal çevreyi ve kaynakları korumakla sorumludurlar.

2) Su ve enerji gibi gittikçe azalan değerli doğal kaynakların tasarrufunu ve atıkların azaltılmasını hedefleyen, öncelik tanıyan turizm türlerine ulusal, bölgesel ve yerel yetkililer tarafından öncelik verilmeli ve teşvik edilmelidir.

3) Turist ve ziyaretçi akışları, özellikle yıllık izin ve okul tatillerinde, zaman ve mekan içindeki yığılımların çevre üzerindeki baskısını azaltacak, turizm endüstrisi ve yerel ekonomilerin yararını artıracak şekilde yönlendirilmeli, daha geniş ve eşit zamana yayılan tatil programları düzenlenmelidir.

4) Turizm altyapısı ve etkinlikleri, ekosistem ve biyolojik çeşitlilikten oluşan doğal mirası, özellikle vahşi yaşamın tehlike altındaki türlerini koruyacak şekilde planlanmalıdır. Turizmin gelişiminde rol oynayan yatırımcılar ve profesyoneller, çöller, kutuplar, yüksek dağlık bölgeler, kıyılar, tropikal ormanlar ya da yağmurlu bölgeler koruma altındaki doğal parklar gibi duyarlı bölgelerde gerçekleştirilecek etkinliklere uygulanacak sınırlama ve yasaklara uymayı kabul etmelidirler.

5) Doğa turizmi ve ekoturizm, doğal mirasa ve yerel topluluklara saygı gösterilmesi şartıyla ve özellikle bu tür ziyaret yerlerinin ağırlama kapasitesi dikkate alınma kaydıyla turizmin gelişmesi ve zenginleşmesinde rol oynayan temel unsurlar olarak kabul edilmektedir.

MADDE 4

İnsanlığın Kültürel Mirasını Kullanan ve Zenginleştiren Unsur Olarak Turizm

1) Turizm kaynakları insanlığın ortak mirasıdır. Bu kaynakların bulunduğu topraklarda yerleşik toplumlar bu kaynaklar üzerinde özel hak ve yükümlülüklerle sahiptir.

2) Turizm politikaları ve turistik etkinlikler, korumakla ve gelecek nesillere aktarmakla sorumlu oldukları sanatsal, arkeolojik ve kültürel mirasa saygı göstererek gerçekleştirilmelidir. Turist ziyaretine en geniş şekilde açık olması gereken arkeolojik ve tarihi sit alanlarının yanısıra anıtların, dini mekanların ve müzelerin korunmasına ve geliştirilmesine özel önem verilmelidir. Özel mülkiyete ait kültür varlıkları

ve anıtlar, sahiplerinin haklarına saygı göstererek ve onların izniyle, dini mekanların da önyargısız olarak halkın ziyaretine açılması teşvik edilmelidir.

3) Kültürel alanların ziyaretinden elde edilen gelirin en azından bir bölümü bu alanların bakımı, korunması, geliştirilmesi ve zenginleştirilmesi için kullanılmalıdır.

4) Turizm etkinlikleri geleneksel kültürel ürünlerin, el sanatlarının ve folklorik öğelerin bozulması veya standartlaşması yerine yaşaması ve gelişmesine olanak verecek şekilde programlanmalıdır.

MADDE 5

Turist Kabul Eden Ülkeler ve Topluluklar İçin Yararlı Bir Etkinlik Olarak Turizm

1) Yerel nüfusun turistik etkinliklere katılımı, bu etkinliklerden elde edilen ekonomik, sosyal ve kültürel yararlarından pay almaları, özellikle de turizmin yarattığı doğrudan ve dolaylı iş olanaklarından yararlanmaları sağlanmalıdır.

2) Turizm politikaları ziyaret edilen bölge halkının yaşam standardının yükseltilmesine ve gereksinimlerinin karşılanmasına yardımcı olacak şekilde uygulanmalıdır. Turistik tesislerin ve konaklama yerlerinin planlanmasının, mimarisinin ve işletilmesinin yerel ekonomik ve sosyal doku ile uyumlu olması sağlanmalıdır. Yetenekler eşit olduğunda yerel işgücüne öncelik verilmelidir.

3) Adaların ve kıyı bölgelerinin özel problemleri ile duyarlı kırsal alanlar ile dağlık bölgelere özel

önem verilmelidir, bu bölgeler için geleneksel ekonomik faaliyetlerin zayıfladığı dönemlerde turizm gelişim için önemli bir fırsat oluşturmaktadır.

4) Turizm yöneticileri, özellikle yatırımcılar yerel kamu mevzuatı çerçevesinde kendi gelişim projelerinin çevre ve doğal yapıya etkilerini araştırmalıdır. Gelecekte uygulamayı planladıkları projelerini, ortaya çıkabilecek olumsuz yanlarını olabildiğince şeffaf ve nesnel bir biçimde yerel halkla paylaşmalı, projelerin içeriğine ilişkin, olası sonuçları hakkında bilgi verecek bir iletişim sağlanmalıdır.

MADDE 6

Turizmin Geliştirilmesinde Tarafların Yükümlülükleri

1) Turizm yöneticileri turistlere gidecekleri yer, seyahat koşulları ve konaklama tesisleri hakkında nesnel ve güvenilir bilgi sağlamakla yükümlüdürler. Sözleşmede taahhüt edilen hizmetin niteliği, fiyatı ve kalitesi ile ilgili konularda sözleşme hükümlerinin tek tarafı olarak yerine getirilmemesi halinde ödenecek tazminatla ilgili açık ve kolay anlaşılır maddeler bulunmalıdır.

2) Turizm yöneticileri kendi sorumlulukları çerçevesinde, kamu yetkilileri ile işbirliği yaparak kendilerinden hizmet alan kişilerin güvenliği, korunması, kazaların önlenmesi, sağlığın korunması ve güvenli yiyecek konularında özen göstermeleri gerekmektedir. Bunun için uygun sigorta ve yardım sistemlerini güvence altına almaları, ulusal yetkililere gerektiğinde rapor verme zorunluluğuna uymaları ve sorumluluklarını yerine getirmedikleri takdirde ortaya çıkacak olumsuzluklar karşısında tazminat ödemeyi kabul etmeleri gerekmektedir.

3) Turizm yöneticileri kendi sorumlulukları çerçevesinde turistlerin kültürel ve ruhsal memnuniyetine katkıda bulunmalı, isterlerse seyahatleri sırasında dini vecibelerini yerine getirmelerine olanak sağlamalıdır.

4) Turist gönderen ve turist kabul eden ülkelerin resmi otoriteleri, turizm yöneticileri ve bağlı oldukları kuruluşlar ile işbirliği içinde, seyahati düzenleyen kuruluşun iflası durumunda turistlerin ülkelerine geri dönmelerini güvence altına alacak düzenlemeleri sağlamalıdır.

5) Hükümetler, özellikle kriz dönemlerinde vatandaşlarını ülkeleri dışına yapacakları seyahatler sırasında karşılaştıkları zorluklar hatta tehlikeler hakkında bilgilendirme ve uyarma hak ve sorumluluğuna sahiptir. Ancak bu bilgilendirme önyargısız, doğruluğu kanıtlanmış ve abartısız olmalı, turist kabul eden ülkenin turizm endüstrisine ve kendi tur operatörlerine zarar verecek nitelikte olmamalıdır. Bu nedenle

böyle bir uyarı yapılmadan önce turist kabul eden ülkenin yetkilileri ve ilgili kurum ve kuruluşlarla bu seyahat uyarılarının içeriği görüşülmelidir. Uyarılar ve önlem önerileri durumun ciddiyetine ve önemine uygun ve durumun ortaya çıktığı coğrafi bölge ile sınırlı olmalıdır. Uyarı bölgesinde durum normale döner dönmez uyarılar güncellenmeli ya da iptal edilmelidir.

6) Basın, özellikle de turizm basını ve günümüzün çağdaş elektronik iletişim araçları da dahil olmak üzere tüm iletişim organları dünyada turizm hareketlerini etkileyecek olaylar hakkında doğru, tutarlı ve güvenilir bilgi vermelidir. Yeni iletişim ve elektronik ticaret teknolojileri geliştirilmeli

ve bu amaç için kullanılmalıdır. Ancak basın hiçbir şekilde seks turizmini özendirmemelidir.

MADDE 7

Turizm Hakkı

1) Dünyanın sahip olduğu değerlere direk ve kişisel erişim olanağı, güzelliklerin keşfi ve keyfi tüm insanlara açık eşit bir haktır. Ulusal ve uluslararası turizm etkinliklerine giderek artan oranda katılım boş zamanı değerlendirme en güzel ifadelerinden biri olarak görülmeli ve önündeki her türlü engel kaldırılmalıdır.

2) Evrensel turizm hakkı İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 24. maddesi ve Uluslararası Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi'nin 7d maddesi ile garanti altına alınan, çalışma saatleri makul bir biçimde sınırlandırılmış ve ücretli periyodik tatiller de dahil olmak üzere boş zamanı değerlendirme ve dinlenme hakkının doğal sonucu olarak görülmelidir.

3) Sosyal turizm, özellikle boş zamanı değerlendirmeyi, seyahat ve tatil etkinliklerini kolaylaştıran grup turizmi kamu yetkilileri tarafından desteklenmeli ve geliştirilmelidir.

4) Aile, genç, öğrenci, yaşlı ve engelliler için turizm kolaylaştırılmalı ve teşvik edilmelidir.

MADDE 8

Turizm hareketinde Özgürlük

1) Turist ve ziyaretçiler, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 13. maddesi uyarınca, ulusal ve uluslararası yasalara uygun olarak kendi ülkelerinde veya ülkeler arasında seyahat etme özgürlüğüne sahiptir. Gereksiz formalite ve farklı muamele görmeden transit geçiş, konaklama ve kültürel alanları ziyaret etme hakkına sahiptirler.

2) Turist ve ziyaretçiler yerel ve uluslararası tüm iletişim olanaklarından faydalanabilmeli, her türlü idari, adli ve sağlık servislerine kolaylıkla erişimleri sağlanmalı, diplomatik anlaşmalar çerçevesinde kendi ülkelerinin dış temsilcilikleri ile serbestçe bağlantı kurabilmelidirler.

3) Turistler ve ziyaretçiler özellikle elektronik ortamda depolanmış kişisel bilgilerinin gizliliği konusunda ziyaret ettikleri ülkenin vatandaşları ile eşit haklara sahip olmalıdırlar.

4) Sınır geçişlerinde, gerek uluslararası ilişkiler çerçevesinde belirlenen gerekse de uluslararası anlaşmaların bir sonucu olarak uygulanan vize, sağlık ve gümrük işlemleri ve diğer idari işlemler azami seyahat özgürlüğünü sağlayacak ve uluslararası turizmi kolaylaştıracak şekilde düzenlenmeli, bu konuda grup ülkeler arasında geliştirilecek basitleştirici ortak yöntemler teşvik edilmelidir. Turizm endüstrisine zarar veren ve sektörün rekabet gücünü baltalayan özel vergi ve harçlar aşamalı olarak kaldırılmalı ya da düzeltilmelidir.

5) Turistler kendi ülkelerinin ekonomik koşulları elverdiği ölçüde seyahatleri sırasında kendilerine gerekecek uluslararası konvertibiliteye sahip para birimini temin edebilmelidirler.

MADDE 9

Turizm Sektöründe Çalışanların ve Girişimcilerin Hakları

1) Turizm sektöründe ve ilgili etkinliklerde ücretli yada serbest çalışanların temel hakları sektörün mevsimsel özelliği, küresel boyutları ve sektörün talep ettiği esneklik dikkate alınarak gerek kendi ülkelerinin gerekse de turist kabul eden ülkelerin yerel ve ulusal yönetim birimlerinin gözetiminde garanti altına alınmalıdır.

2) Turizm ve bağlı etkinliklerde ücretli ya da serbest çalışanların temel ve sürekli eğitim almaları hakları ve görevleridir. Bu kişilere sosyal güvenlik hakkı tanınmalı, işsizlik riski olabildiğince en aza indirilmeli, sektörde mevsimlik çalışanlara, sosyal refahları göz önüne alınarak özel bir statü uygulanmalıdır.

3) Gerekli donanım ve yetenek sahibi herkese ulusal yasalar çerçevesinde turizm sektöründe profesyonel faaliyetleri yürütme ve geliştirme hakkı verilmelidir. Özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelerin girişimcilerine ve yatırımcılarına turizm sektörüne serbestçe giriş hakkı tanınmalı, yasal ve idari sınırlamalar en aza indirilmelidir.

4) Farklı ülkelerin turizm sektöründe, ücretli ya da değil, yönetici ve çalışanları arasındaki deneyim alışverişi dünya turizm endüstrisinin gelişimine katkıda bulunmaktadır. Ulusal yasalar ve uluslararası anlaşmalara uygun olmak şartıyla söz konusu alışveriş kolaylaştırılmalıdır.

5) Uluslararası alışverişin dinamik büyümesi ve gelişmesinde dayanışmanın vazgeçilmez ögesi olarak, çok uluslu şirketler sektördeki egemen güçlerini istismar etmemeli, sektörü kontrol etmeleri, turist kabul eden ülkelere yapay olarak kabul ettirilen modellerin kültürel ve sosyal modellerin aracı olmaları engellenmeli, serbestçe yatırım ve ticaret yapma haklarının karşılığında bölgesel turizmin kalkınmasına yönelik yatırımlara yönelmeleri, aşırı kar transferinden kaçınmaları sağlanmalıdır.

6) Turist gönderen ve kabul eden ülkelerde faaliyet gösteren firmaların ortaklıkları veya dengeli işbirlikleri turizmin sürdürülebilir gelişimine ve kazancın eşit dağılımına önemli katkı sağlamaktadır.

MADDE 10

Turizm İçin Küresel Etik Kuralları'nın Uygulanması

1) Turizmin gelişiminde rol alan kamu ve özel sektör temsilcileri küresel etik kurallarının uygulanmasında işbirliği içinde olmalıdır.

2) Turizmin gelişiminde rol alan tüm taraflar, turizmin geliştirilmesi, insan hakları, çevre ve sağlık gibi konularda, uluslararası yasalara saygı çerçevesinde, başta Dünya Turizm Örgütü olmak üzere uluslararası örgütleri ve sivil toplum kuruluşlarının rolünü tanımaları gerekir.

3) Aynı taraflar, Turizm İçin Küresel Etik Kuralları'nın uygulanması ve yorumlanmasında ortaya çıkacak sorunların giderilmesinde bağımsız bir organ olan Dünya Turizm Etięi Komitesi'ne başvuracaklarını belirtmelidirler.

Türkçe evirisi: FEST Travel
(FEST TRAVEL adı kullanılarak alıntı yapılabilir.)